

**ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĪGAS TIESU NAMS**

S P R I E D U M S
LATVIJAS TAUTAS VĀRDĀ

Rīgā 2013. gada 18. jūnijā

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese Inga Putra,

piedaloties atbildētājas Carnikavas novada pašvaldības pusē pieaicinātās iestādes Carnikavas novada bāriņtiesas pārstāvei *D.U.*, trešo personu *R.G.* un *G.G.* pārstāvei – sevišķajai aizbildnei *D.V.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz *E.G.* pieteikumu par Carnikavas novada bāriņtiesas priekšsēdētājas 2013. gada 3. janvāra lēmuma Nr. 1-6/1 „Par *R.G.* un *G.G.* aizgādības tiesību pārtraukšanu *E.G.*” atzīšanu par prettiesisku.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Carnikavas novada bāriņtiesas (turpmāk – Bāriņtiesa) priekšsēdētājas 2013. gada 3. janvāra lēmumu Nr. 1-6/1 „Par *R.G.* un *G.G.* aizgādības tiesību pārtraukšanu *E.G.*” (turpmāk – Lēmums) nolemts pārtraukt *G.G.* un *R.G.* aizgādības tiesības *E.G.*

Lēmums pamatots ar šādiem apsvērumiem.

[1.1] Bāriņtiesa, 2012. gada 28. decembrī apsekojot *G.G.* un *R.G.* ģimeni, konstatēja, ka māja ir piedūmota, *R.G.* guļamais krēsls ir pārvietots no pieteicējas istabas uz viņas vecāku istabu. Pieteicējas māte *V.G.* sarunā ar Bāriņtiesas priekšsēdētāju norādīja, ka pieteicēja un

viņas dzīvesbiedrs *K.Ķ.* regulāri vakaros un brīvdienās lieto alkoholu. *R.G.* pastāstīja, ka mamma nav aizvedusi viņu uz Ziemassvētku pasākumu. Pieteicēja paskaidroja, ka bērni nav vesti uz pasākumu, jo apslimuši. Apskatot *G.G.*, konstatēts, ka viņam ir iesnas, un puņķi ir izsmērēti pa visu seju, zēns klepo un kasās. *V.G.* lūdza apskatīt zēna rokas pirkstu, kas bija ievērts durvīs.

Bāriņtiesā 2013. gada 2. janvārī saņemta mutiska informācija no Carikavas novada Sociālā dienesta (turpmāk – Sociālais dienests) sociālās darbinieces par *R.G.* un *G.G.* ģimenes apsekošanas laikā konstatēto, ka pulksten 10.10 pieteicēja un *K.Ķ.* vēl atradās gultā, abi bērni nodoti *V.G.* aprūpē un atradās viņas istabā. *V.G.* informējusi, ka iepriekšējā dienā mājās nav bijusi pārtika un pamperi. Apskatot *G.G.*, Sociālā dienesta darbiniece konstatēja, ka pamperis ir pilns, to nepieciešams nomainīt.

Bāriņtiesa 2013. gada 3. janvārī saņēma informāciju no Carnikavas pirmsskolas izglītības iestādes „*Nosaukums*” par to, ka *R.G.* uz to atvests ļoti netīrās drēbēs.

Apsekojot ģimeni 2013. gada 3. janvārī, konstatēts, ka *G.G.* veselības stāvoklis nav uzlabojies, zēns klepo, joprojām ir iesnas. Pieteicēja atteikusies vest bērnu pie ģimenes ārstes, jo gaidījusi darījuma partnerus no Rīgas. Nevarēja paskaidrot, kāpēc *R.G.* uz bērnudārzu aizvests netīrās drēbēs, jo pati vēl gulējusi, bērnu apģērbis *K.Ķ.*

[1.2] Lēmuma izpildes steidzamība pamatojama ar to, ka bērnu aprūpe ikdienā tiek uzticēta pieteicējas vecākiem – *V.G.*, kura ir neredzīga, un *J.G.*, kam ir nopietnas veselības problēmas. Bērni tiek atstāti faktiski bezpalīdzīgu personu aprūpē, kas nespēj nodrošināt bērniem drošību, bijuši gadījumi, kad apdraudēta bērnu fiziskā drošība. Bērni regulāri un ilgstoši slimo, *R.G.* reti apmeklē bērnudārzu, bet *G.G.* nevar uzsākt bērnudārza apmeklēšanu, jo nevar saņemt nepieciešamo vakcināciju. Bērniem netiek nodrošināti tādi apstākļi, lai viņi varētu atveseļoties. Bērni nonāk sociālā izolācijā, kas neveicina viņu attīstību. Arī pieteicēja norāda, ka bērni bieži slimo. Pieteicēja nenodrošina apstākļus bērnu attīstībai, un turpmāka bērnu atrašanās pieteicējas aizgādībā var apdraudēt viņu veselību un dzīvību.

[2] Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneses 2013. gada 7. februāra lēmumu ierosināta administratīvā lieta Nr. A420301913 pēc *E.G.* pieteikuma par Lēmuma atcelšanu.

Pieteikums pamatots ar šādiem argumentiem.

[2.1] 2012. gada 28. decembrī māja bija ar dūmiem, jo Bāriņtiesas darbinieki ieradušies brīdī, kad no krāsns izkritusi malkas pagale. Piedūmota bija tikai virtuve. *R.G.* guļamkrēsls tika pārvietots uz *V.G.* istabu, jo pieteicēja tobrīd bijusi slima. Pieteicējas māte nav teikusi, ka pieteicēja lieto alkoholu. Pieteicēja alkoholu lieto reti, arī tad tikai vieglas alus šķirnes vai šampanieti svētkos. Bērni nav aizvesti uz Ziemassvētku pasākumu, jo iepriekšējā dienā bijušas viņu kristības */baznīca/*, jaunākajam bērnam bijušas iesnas. *G.G.* neklepoja, bija tikai iesnas un mazi izsitumi, par kuriem bērns ir bijis vests pie daktera. Bāriņtiesas darbiniece teikusi, ka bērns pie daktera neesot jāved.

[2.2] 2013. gada 2. janvārī bērni spēlējās vecvecāku uzraudzībā. Pēc laika bērni paēduši aizgāja gulēt. *R.G.* vēl gulēja, kad ieradās Sociālā dienesta darbiniece. *G.G.* bija tikko pamodies, un pieteicējas māte viņam gatavojās mainīt pamperu. Ja ģimenei būtu trūcis pārtikas un pamperu, pieteicēja būtu lūgusi Sociālā dienesta palīdzību. Pieteicējas ģimene ir

saliedēta; tas, kam tobrīd ir vairāk naudas, iegādājas pārtiku. Sociāla darbiniece pārmeta, ka pieteicēja ar civilvīru pulksten 10.10 gulējuši, taču pieteicēja bijusi slima, zinājusi, ka bērni ir labās rokās.

[2.3] 2013. gada 3. janvārī pieteicējas civilvīrs bērnu aizveda uz bērnudārzu tīrās drēbēs. Pieteicēja palika guļot, jo viņai bija bronhīts jau trešo nedēļu, paaugstināta temperatūra. Šajā pašā dienā pusdienlaikā uz apsekošanu ieradās Sociālā dienesta un Bāriņtiesas darbinieces kopā ar pašvaldības policiju. Pieteicēja todien gaidījusi tēvu *J.G.* atgriežamies no Rīgas, lai vestu *G.G.* pie dakteres, kurai pieņemšana bija pēcpusdienā. Mazais bērns sācis raudāt, ieraugot policistu. Bērnu krustvecāki centušies vest sarunas, taču Sociālā dienesta darbiniece viņus ignorējusi. Bērns tika aizvests piespiedu kārtā. Pēc daktera vizītes paziņots, ka bērns jāved uz */ārstniecības iestāde/* veikt pārbaudes. Krusttēvs vēlējies doties līdz uz slimnīcu, taču policija kategoriski atteikusies laist mašīnā. Kad pieteicējas tēvs ieradies bērnudārzā pēc *R.G.*, viņam paziņots, ka bērns aizvests. Arī daktere teikusi, ka bērns neesot bijis tik slim, lai vestu uz slimnīcu, bet tāds bijis Sociālā dienesta rīkojums.

[2.4] Tā kā pieteicēja nodarbojas ar zirgiem, ik pa laikam uztic vecākiem pieskatīt bērnus. Tas, ka pieteicējas māte ir vājredzīga, bet tēvs onkoloģijas slimnieks, nenozīmē, ka viņi bērniem var pielaist kādu slimību vai apdraudēt dzīvību. Bērni nekad nav atradušies dzīvībai bīstamos apstākļos, vismaz pēdējo 3 gadu laikā pēc pieteicējas vīra *L.G.* aiziešanas. Pieteicējas vecāki var nodrošināt pilnīgu bērnu aprūpi un uzturu. Pieteicējas ģimene dzīvo lauku sētā, tādēļ mēdz saslimt ar iesnām. Vecākais brālis, pārnākot no bērnudārza, pielaiž iesnas mazajam.

[2.5] Pieteicējas ģimene pastāvīgi apmeklē ārstus */ārstniecības iestāde 2/*, konkrēti – neiropatologu, okulistu. Pēc izmeklējumiem dakteres neieteica vakcinēt *G.G.*, jo viņam ir iedzimts nistagms. 2012. gadā atļauts vakcinēt *G.G.* un *R.G.*, taču bērniem bijis iesnas, bet iesnu laikā vakcinēt nedrīkst.

[2.6] Bērniem tiek maksimāli nodrošināti visi apstākļi: uzturs, siltums, zāles, apģērbs, kā arī izklaides, sacensības, citu pasākumu apmeklēšana. Pēc vajadzības arī reitterapija, jo pieteicēja pati ir zirgu kluba vadītāja, reitterapeite. Bērni netiek pakļauti hronisku saslimšanu riskam, jo mājās nevienam nav lipīgas slimības. Arī bērniem, kas trenējas zirgu klubā, ir ārsta izziņas par veselības stāvokli. Trenējas arī pieteicējas vecākais bērns. Pieteicēja pati slimo, jo viņai ir bijis daudz traumu. Pieteicēja personīgi nodrošina bērnu aprūpi un attīstību, kā arī materiāli var nodrošināt savus bērnus ar visu nepieciešamo. *G.G.* tēvs *K.Ķ.* šobrīd strādā pagaidu darbu un drīzumā sāks strādāt oficiāli. Abiem bērniem ir krustvecāki, kuri par bērniem rūpējas, tos apciemo, materiāli palīdz. Pieteicēja šobrīd sazinās ar bērniem telefoniski, taču Sociālā dienesta darbiniece noteikusi, ka pieteicēja nevar apciemot bērnus, kamēr nebūs saņēmusi izziņu, ka nav slima ar lipīgām slimībām.

[3] Carnikavas novada bāriņtiesa rakstveida paskaidrojumā pieteikumu neatzīst, norādot šādus apsvērumus.

[3.1] Pieteicējas sniegtais paskaidrojums, ka no krāsns izkritusi malkas pagale, radīja šaubas, ņemot vērā, cik piedūmota bija virtuve. Tas, ka *R.G.* guļamais krēsls ir pārvietots uz *V.G.* istabu, norāda uz to, ka bērna atrašanās istabā tiek uzskatīta par apgrūtinājumu, tas arī

norāda, ka pieteicējai primāras ir viņas vajadzības. *G.G.* jau no pirmajiem dzīves mēnešiem pastāvīgi atradās *V.G.* istabā. Pieteicēja neatradās klāt, kad Bāriņtiesas darbiniece sarunājās ar *V.G.*, tādēļ nevar sniegt objektīvu informāciju par to, kas ir pārrunāts. 2012. gada 28. decembrī Bāriņtiesa saņēma informāciju par regulāru alkohola lietošanu pieteicējas ģimenē. Tas, ka pieteicēja neuzskata alu par alkoholu, liecina par to, ka viņai regulāra alus dzeršana ir akceptējama kā pozitīva uzvedība. Sarunā *R.G.* Bāriņtiesas priekšsēdētājam pastāstīja, ka mamma nav aizvedusi uz Ziemassvētku pasākumu, bērns bijis ļoti vīlies. Minētais fiksēts Lēmumā, jo šāda pieteicējas rīcība sagādā vilšanos bērnam, māte nespēj izskaidrot savas rīcības iemeslus un sniegt mierinājumu. Kad ieradās Bāriņtiesas darbiniece, novērotais liecināja, ka pieteicēja ilgāku laiku nebija piegājusi pie bērna, jo puņķi vairākās kārtās bija sakaltuši uz virslūpas, *V.G.* objektīvu apstākļu dēļ tos nevarēja notīrīt. Valsts sociālās aprūpes centra „*Nosaukums 2*” sniegusi informāciju, ka bērniem konstatēts kašķis.

[3.2] Sākotnēji *R.G.* informēja, ka *V.G.* ievēra *G.G.* pirkstu durvīs. *V.G.* paskaidroja, ka zēns nācis no muguras, un viņa to nav pamanījusi, taču vēlāk mainīja paskaidrojumus, pieteicējas klātbūtnē stāstīja, ka *R.G.* iespieda *G.G.* pirkstu durvīs. *G.G.* atstāšana *V.G.* uzraudzībā rada risku bērna veselībai un dzīvībai.

[3.3] Lēmuma motivācijā Bāriņtiesa nenorāda, ka 2013. gada 1. janvārī pieteicējas mājā nebija pārtika un pamperi. Bāriņtiesa jau iepriekš vairākkārt ir saņēmusi informāciju, ka *R.G.* bērnudārzā ierodas netīrās drēbēs. Bāriņtiesa ir paturējusi *R.G.* krekliņu, kas viņam bija mugurā 2013. gada 3. janvārī kā pierādījumu.

[3.4] 2013. gada 3. janvārī, apsekojot ģimeni, tika konstatēts, ka *G.G.* veselības stāvoklis nebija uzlabojies, un tika pieņemts Lēmums. Ņemot vērā, ka *G.G.* klepoja, viņam bija iesnas, tika nolemts sākotnēji aizvest bērnu pie ģimenes ārsta, jo pastāvēja šaubas, ka saslimšanas dēļ viņu nevarēs ievietot ārpusģimenes aprūpes iestādē. Pieteicējai tika piedāvāts pavadīt bērnu, viņa no tā atteicās. Ģimenes ārste veica izmeklēšanu un nekonstatēja, ka bērnam būtu nopietnas veselības problēmas, tomēr uzrakstīja norīkojumu uz slimnīcu. *K.Ķ.* tika atļauts doties līdzī uz slimnīcu, savukārt bērna krusttēvs – *A.T.* iepriekšējā dienā acīmredzot bija lietojis alkoholu, viņam tika palūgts nedoties līdzī. Policijas darbinieku klātbūtnē *K.Ķ.* tika izskaidrots Lēmums un tas, ka, lai apciemotu bērnus, nepieciešams veikt plaušu fluorogrāfisko izmeklēšanu.

[3.5] To, ka Lēmums bija pamatots, pierāda Valsts sociālās aprūpes centra „*Nosaukums 2*” 2013. gada 15. janvāra vēstule (*lietas 34-37. lapa*) un Bāriņtiesas 2013. gada 16. janvārī pieņemtais koleģiālais lēmums Nr. 1-6/2 (turpmāk – Koleģiālais lēmums), ar kuru nolemts neatjaunot pieteicējai aizgādības tiesības. Bāriņtiesa ir pilnīgi, vispusīgi un objektīvi izvērtējusi faktus, kas norāda uz to, ka tika apdraudēta bērnu dzīvība un veselība. Lēmums pilnībā atbilst bērnu vislabākajām interesēm, tādā veidā nodrošinot bērnu tiesību un interešu aizsardzību.

[4] 2013. gada 19. martā Administratīvajā rajona tiesā saņemta pieteicējas „pretargumentācija” Bāriņtiesas paskaidrojumiem. Pieteicēja norāda, ka fiziskās drošības apstākļi ģimenē ir uzlabojušies kopš pieteicēja vairs nedzīvo ar vīru. Pieteicēja šobrīd dzīvo ar *G.G.* tēvu *K.Ķ.* Pieteicēja strādā ar zirgiem, lai uzturētu bērnus. Pieteicējai ar bērniem ir

liela emocionālā sasaiste, pēc iespējas bērni tiek visur vesti. Ja kādreiz tas nenotiek, pieteicēja izskaidro vecākajam bērnam lietas būtību. Pieteicēja pastāvīgi rūpējas par bērnu veselību, ved pie ārstiem. Pieteicēja neuzskata, ka viņas vecāki apdraud bērnus. Vecvecāki un pieteicēja bērnus pat izlutināja, vadājot pa veikaliem. Visu, ko bērni gribēja, viņi dabūja. Pieņemot Lēmumu, Bāriņtiesa nedrīkstēja nepaziņot pieteicējai, ka *R.G.* ir izņemts no bērnudārza, nepaziņoja arī, kur bērns aizvests. Ģimenes ārste nekonstatēja *G.G.* veselības problēmas, kašķi. Bāriņtiesa meloja, sakot, ka vedīs bērnu uz slimnīcu, taču aizvedot citur. Lēmumu pieteicēja saņēma tikai pēc pāris dienām. Bāriņtiesa un Valsts sociālās aprūpes centra „*Nosaukums 2*” apmelo pieteicējas ģimeni, sakot, ka bērniem ir kašķis.

[5] Rakstveida paskaidrojumā par pieteikumu bērnu sevišķā aizbildne *D.V.* pieteikumu uzskata par nepamatotu. Sevišķā aizbildne ir iepazinusies ar administratīvās lietas materiāliem, tikusies ar bērniem viņu pašreizējā dzīves vietā */adrese/*, pie aizbildnes *V.J.*, kā arī no 2008. gada 12.maija līdz 2011. gada 1. decembrim strādājusi ar ģimeni sociālo darbu. Bāriņtiesa ir izvērtējusi pilnīgi, vispusīgi un objektīvi faktus, kas norāda uz to, ka tika apdraudēta bērnu dzīvība un veselība, pieņēma pamatotu Lēmumu, kas pilnībā atbilst bērnu interesēm.

[6] Uz tiesas sēdi pieteicēja neieradās. Tiesa nolēma izskatīt lietu bez pieteicējas, atzīstot neierašanos par neattaisnotu.

[7] Tiesas sēdē Bāriņtiesas pārstāve pieteikumu neatzina. Paskaidroja, ka bērnu veselība no 28. decembra līdz 3. janvārim bija pasliktinājusies, *G.G.* ļoti smagi klepoja, bet pieteicēja bērnu nebija vedusi pie ārsta un attiecās to darīt arī 3.janvārī, jo viņai jāgaida biznesa partneri no Rīgas. Bērnu tika nolemts nogādāt pie ārsta, pieteicējai tika piedāvāts doties līdzī, bet viņa atteicās. Mājās bija bērnu krustvecāki. Varēja just, ka vīrietis iepriekšējā dienā bija dzēris. Bērnam mugurā bija tik netīrs krekls kā grīdas lupata, bet pieteicēja par to tikai smējās, parādot savu attieksmi pret esošajām problēmām. Pa ceļam pie ārsta *K.Ķ.* stāstīja, ka bērni saslimuši, jo Jaunajā gadā vesti ārā nesagērbti. Mājās apstākļi ir šausmīgi – lupatu kaudzes, visur netīrība, palodzes melnas, nav tīrītas gadiem, blusas, kašķis, podiņš pamatīgi aizaudzis ar fekālijām. *G.G.* gandrīz kopš dzimšanas dzīvo vecmamma istabā un nepārtraukti atrodas savā gultiņā, jo citādi *V.J.* viņu nespēj aprūpēt. Bērns netiek vests arī ārā. Apsekošanas brīdī bērnam seja bija aplipusi ar puņķiem, viņš kasīja sīkus izsitumus, kas vēlāk izrādījās kašķis. *V.J.* no pieteicējas baidās, jo tiek fiziski ietekmēta no viņas. Mājās nav drošības, jo *G.G.* ir ievēris pirkstu durvīs, bet par notikuma apstākļiem tiek stāstītas dažādas versijas. 3. janvārī arī vecākā dēla gulta bija pārnesta uz vecvecāku istabu. Pēc tā, cik daudz bija piedūmotas telpas, bija skaidrs, ka to nevarēja izraisīt tikko izkritusi pagale. Bizness „iet uz leju”, cilvēki tur nav redzēti, zirgi tiek novārdzināti. Pieteicēja neredz riskus, nesaprot, ka ģimenē bērni tiek apdraudēti, neizprot problēmas, neko nevēlas mainīt. *G.G.*, nepārtraukti atrodas savā gultiņā, kas kavēja attīstību, taču tagad viņš audžuģimenē strauji attīstās, jo pati audžuģimenē ir bijusi trīs reizes un ar bērniem tikusies. 4. janvārī Bāriņtiesā *K.Ķ.* saņēma Lēmuma norakstu, par ko ir paraksts lietas uzziņas lapā.

[8] Tiesas sēdē bērnu pārstāve *D.V.* paskaidroja, ka 10 dienas pēc *G.G.* piedzimšanas sociālajam dienestam zvanīja policija, ka ģimenē bija kautiņš. *R.G.* tēvs septiņas reizes ir bijis cietumā, viņš ir vardarbīgs. Sociālais dienests jau sen teica Bāriņtiesai, ka bērni ir jāizņem, bet toreiz cita vadītāja to nedarīja. *G.G.* vecmamma istabā dzīvo no 3 mēnešu vecuma. Vecmamma viņu aprūpē uz tausti, ņēma gulēt arī sev blakus. Mājās īpaši *V.J.* istabā ir nenormāla netīrība, grīdas nav mazgātas nekad, pati viņa ir netīrās drēbēs, gultas veļa ir šausmīga. Finansiālais stāvoklis ir grūts. Pieteicēja nevar dabūt maznodrošinātas ģimenes statusu. Dažreiz mājā nav bijis ne elektrības, ne apkures, malkas nav bijis nekad. Pieteicējai bija problēmas ar bērnu aizvešanu pie ārsta, viņa to izdarīja tikai pēc tam, kad 10 reizes to kāds lika. Vide ir drausmīga. Emocionālās saiknes nav. *R.G.* ārpus rindas tika piešķirts bērnodārzs, bet pieteicēja bērnu pavada tikai līdz autobusam. Dārziņā bērnu ievē pašvaldības šoferis, jo pieteicēja tik agri piecelties nevar. Audžuģimenē bērniem iet labi. *R.G.* teica, ka grib mājās. Pieteicēja nav interesējusies kā bērniem iet, ciemos nebrauc, nav lūgusi nodrošināt tikšanos.

Motīvu daļa

[9] Tiesa, izvērtējusi visu lietas dalībnieku paskaidrojumus kopsakarā ar lietas materiāliem, atzīst, ka pieteikums ir noraidāms.

[10] Lietā konstatēti šādi faktiskie apstākļi.

[10.1] Pieteicējas ģimene ilgstoši atradusies Bāriņtiesas uzmanības lokā. Tiesā iesniegti 2010. gada 8. oktobra */Nosaukums 3/* bērnu un ģimenes atbalsta centra vēstule par pieteicējas uzturēšanos centrā (*lietas 65. lapa*), Bāriņtiesas 2012. gada 20. aprīļa, 23. aprīļa, 26. aprīļa, 24. oktobra dzīves apstākļu pārbaudes akti (*lietas 62. -64. lapa un 54. lapa*), VSIA „*ārstniecības iestāde 3*” 2012. gada 10. maija izraksts par *R.G.* galvas traumu (*lietas 61. lapa*), Bāriņtiesas 2012. gada 8. maija un 11. maija sarunu protokoli (*lietas 57. – 60. lapa*).

[10.2] 2012. gada 8. novembrī Carnikavas novada pašvaldības Carnikavas pirmskolas izglītības iestāde „*Nosaukums*” vēstulē Nr. 1-14/297 ir sniegusi Bāriņtiesai informāciju par to, ka *R.G.* neapmeklē bērnodārzu, bieži ierodas netīrās drēbēs, nemazgājies, pieteicēja kārto dokumentus, lai *G.G.* varētu sākt apmeklēt bērnodārzu (*lietas 53. lapa*).

[10.3] 2012. gada 13. novembrī un 27. novembrī Bāriņtiesa veikusi apsekošanu, sastādīti dzīves apstākļu pārbaudes akti (*lietas 51.-52. lapa*). Bāriņtiesā iesniegti ģimenes ārsta izraksti no bērnu medicīniskajām kartēm (*lietas 49.-50. lapa*).

[10.4] 2012. gada 3. decembrī Sociālais dienests vēstulē Nr. 03-11/267 sniedzis informāciju par *R.G.* un *G.G.*, norādot, ka pieteicējas ģimene sociālā darbinieka uzskaitē ir reģistrēta no 2008. gada 12. aprīļa, pieteicēja interesi par savas ģimenes dzīves apstākļu uzlabošanu neizrāda un nevēlas sadarboties ar Sociālo dienestu. Sociālais dienests norāda, ka pieteicējas ģimenei sniegtā palīdzība ir neefektīva, sadarbība ir vienpusēja (*lietas 48. lapa*).

[10.5] 2012. gada 4. decembrī Bāriņtiesa sastādījusi dzīves apstākļu pārbaudes aktu par to, ka policijas darbinieki konstatējuši, ka *K.Ķ.* brauc bez tiesībām, nav apstājies pēc

policijas norādījuma, policijas darbiniekiem vajadzējis turēt pieteicējas rokas, lai ierobežotu viņas agresīvo uzvedību (*lietas 47. lapa*).

[10.6] Bāriņtiesā 2012. gada 28. decembrī saņemta anonīma informācija par to, ka pieteicējas ģimenē regulāri tiek lietots alkohols, bērnu aprūpe tiek uzticēta aklai vecmāmiņai, jaunākais bērns netiek vests ārā (*lietas 46. lapa*). Reaģējot uz minēto 2012. gada 28. decembrī veikta apsekošana, konstatēta informācija par bērnu veselības stāvokli, Ziemassvētku pasākuma neapmeklēšanu, bērna gultas pārcelšanu (*lietas 45. lapa*).

[10.7] 2013. gada 3. janvārī Sociālais dienests vēstulē Nr. 03-11/08 informējis Bāriņtiesu par aizdomām, ka bērni regulāri tiek atstāti tādu personu aprūpē, kuras nespēj bērniem nodrošināt atbilstošu aprūpi un drošu vidi, apdraudot bērnu veselību un dzīvību, ka pieteicēja nepilda mātes pienākumus, ka vecvecāku kā aprūpētāju raksturojums ir neatbilstošs, lai varētu uzņemties rūpes par mazbērniem. *J.G.* ir vēzis, savukārt *V.G.* neredz, neievēro personīgo higiēnu – netīrs apģērbs, gultas veļa, nekopta āriene. Sociālais dienests uzskata par neiespējamu bērnus ilgāk atstāt ģimenē, kurā tiek apdraudēta bērnu veselība un dzīvība (*lietas 44. lapa*).

[10.8] 2013. gada 3. janvārī pieņemts Lēmums (*lietas 8.lapa*).

[10.9] 2013. gada 7. janvārī pirmskolas izglītības iestāde „*Nosaukums*” vēstulē Nr. 1-33/01 sniegusi informāciju, ka *R.G.* bērnodārza apmeklējums ir ļoti neregulārs, 3. janvārī bērns atvests netīrā apģērbā, ģimenei izveidojies parāds par bērna ēdināšanu (*lietas 43. lapa*).

[10.10] 2013. gada 14. janvārī lietas materiāliem pievienota riska novērtējuma anketa, bērnu un vecāku raksturojums (*lietas 38. -42. lapa*).

[10.11] 2013. gada 15. janvārī vēstulē Nr. 12.2-4/66 saņemta informācija no VSAC „*Nosaukums 2*” par bērnu uzturēšanos iestādē. Sniegta informācija, ka *G.G.* konstatēta šķielēšana, nistagms, rahīts, „x” kāju deformācija, psihomotorās attīstības aizture. Zēnam konstatēta labās puses bronhopneimonija, izrakstītas antibiotikas. Nepieciešama okulista un neirologa konsultācija. *G.G.* rekomendēta logopēdiskā korekcija. 2013. gada 10. janvārī veikta fizioterapeita izmeklēšana, konstatēts, ka bērna attīstība atpaliek no vecumam atbilstošas. Atkārtoti veicot izmeklēšanu 14. janvārī, konstatēti uzlabojumi. Psihologs par periodu no 2013.gada 7.-14. janvārim sniedzis atzinumu, norādot, ka sākotnēji bērns neveido nekādu kontaktu, neizrāda reakciju uz priekšmetiskiem vai citiem stimuliem, izrāda bailes. Gaita ir nedroša, klūpoša, acīmredzot bērns bijis ierobežots telpā un vidē. Raudāšana bez asarām liecina, ka bērnam bijušas liegtas iespējas izpaust sevi, attīstīties atbilstoši vecumam. Pēc nedēļas situācija uzlabojusies, drošā, iejūtīgā vidē novērojama izteikti pozitīva un strauja attīstības dinamika.

Savukārt *R.G.* konstatēta „x” kāju deformācija, nepieciešams pārbaudīt dzirdi. Attīstība un sociālās prasmes atbilst vecumam. Var nojaust emocionālo saikni ar vecākiem, tos sarunās piemin, izrāda ilgas pēc mājām. Attiecībās ar jaunāko brāli distancējas, nav emocionālās saiknes.

Māte interesējusies par bērniem telefoniski, nav tos apmeklējusi. Vienreiz par bērniem interesējies arī *K.Ķ.* Rekomendēts neatjaunot aizgādības tiesības (*lietas 34-37. lapa*).

[10.12] 2013. gada 16. janvārī Bāriņtiesa pieņēmusi Koleģiālo lēmumu, ar kuru nolemts neatjaunot bērnu pārtrauktās aizgādības tiesības pieteicējai (*lietas 28. – 31. lapa*). Lietas materiāliem pievienots arī Bāriņtiesas sēdes protokols (*lietas 32. – 33. lapa*).

[11] Administratīvā lieta ir ierosināta par Lēmuma atcelšanu.

Tiesa pēc savas iniciatīvas groza pieteikuma priekšmetu uz Lēmuma atzīšanu par prettiesisku, jo ar Koleģiālā lēmuma pieņemšanas brīdi Lēmums ir zaudējis spēku un tā atcelšana vairs nav iespējama.

2013. gada 1. martā pieteicējai nosūtīta tiesneses vēstule, kurā pieteicējai norādīts, ka pieņemts Koleģiālais lēmums, līdz ar to iespējams pārbaudīt tikai Lēmuma tiesiskumu, nevis to atcelt. Pieteicēja informēta par tiesībām grozīt prasījuma priekšmetu, pārsūdzot tiesā arī Koleģiālo lēmumu un lūdzot izdot labvēlīgu administratīvo aktu – atjaunot aizgādības tiesības (*lietas 25. lapa*). Pieteicēja to nav izdarījusi.

Ņemot vērā minēto, izskatāmās lietas ietvaros, pārbaudot Lēmuma tiesiskumu, tiesai jāvērtē, vai Bāriņtiesa pamatoti uz Lēmuma pieņemšanas brīdi konstatēja, ka pastāv pamati aizgādības tiesību pārtraukšanai. Tiesa nevar lemt par aizgādības tiesību atjaunošanu pieteicējai.

[12] Saskaņā ar Bāriņtiesu likuma 23. pantu, ja bērna dzīves apstākļu pārbaudē vai citādi atklājas, ka bērns atrodas veselībai vai dzīvībai bīstamos apstākļos, kā arī tad, ja bērna turpmākā atrašanās ģimenē var apdraudēt viņa pilnvērtīgu attīstību, bāriņtiesas priekšsēdētājs, bāriņtiesas priekšsēdētāja vietnieks vai bāriņtiesas loceklis vienpersoniski pieņem lēmumu par bērna aprūpes tiesību atņemšanu vecākiem.

Savukārt likumdevējs, izdarot grozījumus Civillikumā, izšķīries par aizgādības tiesību atņemšanu vecākiem, konstatējot tādus pašus pamatus, kuru dēļ līdz 2013. gada 1. janvārim bija atņemamas tikai aprūpes tiesības.

Civillikuma 203. pants (*redakcijā, kas ir spēkā no 2013.gada 1.janvāra*) nosaka pamatus, pie kādiem ir pārtraucamas aizgādības tiesības vecākam, tajā skaitā aizgādības tiesības ir pārtraucamas, ja bērns atrodas veselībai vai dzīvībai bīstamos apstākļos vecāka vainas dēļ (vecāku apzinātas rīcības vai nolaidības dēļ) un vecāks ļaunprātīgi izmanto savas tiesības vai nenodrošina bērna aprūpi un uzraudzību.

Tā kā likumdevējs ir izšķīries aprūpes tiesību atņemšanas institūtu no 2013. gada 1. janvāra aizstāt ar aizgādības tiesību pārtraukšanu, bāriņtiesai pēc 2013. gada 1. janvāra, pieņemot lēmumu Bāriņtiesu likuma 23. panta kārtībā, pamatoti lēma par aizgādības tiesību pārtraukšanu, nevis par aprūpes tiesību atņemšanu.

[13] Lai atzītu, ka Lēmums ir tiesisks un pamatots, jākonstatē, ka uz Lēmuma pieņemšanas brīdi bērni atradās dzīvībai un veselībai bīstamos apstākļos vai bērnu turpmākā atrašanās ģimenē varētu apdraudēt viņu pilnvērtīgu attīstību.

Tiesa, vispusīgi, pilnīgi un objektīvi izvērtējot visu lietā noskaidroto informāciju kopsakarā ar lietas dalībnieku paskaidrojumiem, atzīst, ka vienpersoniskais lēmums par aizgādības tiesību pārtraukšanu pieteicējai pieņemts pamatoti.

[13.1] Tiesas ieskatā Bāriņtiesas darbinieki pamatoti konstatējuši, ka abi bērni atrodas veselībai bīstamos apstākļos.

Bāriņtiesas darbinieki bija apsekojuši pieteicējas ģimeni 2012. gada 28. decembrī un konstatējuši, ka *G.G.* ir klepus un iesnas, un zēns kasās. Apsekojot ģimeni 2013. gada 3. janvārī, situācija nebija uzlabojusies, bet gluži pretēji pasliktinājusies. *G.G.* nebija vests pie ārsta, un pieteicēja atteicās to darīt un arī atteicās braukt kopā ar bērnu un Bāriņtiesas darbiniekiem pie bērna ārsta. *G.G.* vēlāk konstatēta pneimonija, kašķis u.c. veselības problēmas, kas vēl jo vairāk apstiprina Lēmuma par bērna nekavējošu izņemšanu pareizību. Arī konstatētā netīrība mājās tiesas ieskatā apdraud bērnu veselību. Tāpat lietā noskaidrots, ka arī *R.G.* bieži slimo un reti apmeklē pirmsskolas izglītības iestādi. Bērniem netiek nodrošināti tādi apstākļi, lai viņi varētu izveseļoties. Bāriņtiesas pārstāve un bērnu pārstāve vairākkārt uzsvēra, ka bērnu drēbes izskatās pēc grīdas lupatām, apstākļi mājās ir briesmīgi, viss ir šausmīgi netīrs (piemēram, grīdas, palodzes, gultas veļa, drēbes, bērnu podiņš utt.). Kaut arī lietā noskaidrots, ka pēc aizrādījumu saņemšanas par netīrību pieteicēja ir uzkopusi savu istabu, lietā tam nav izšķirošas nozīmes, jo 3. janvārī bāriņtiesas darbinieki konstatējuši, ka ne tikai *G.G.*, bet arī *R.G.* ir ievietots dzīvošanai vājredzīgās vecmamma istabā.

[13.2] Tiesas ieskatā Bāriņtiesas darbinieki pamatoti konstatējuši, ka bērnu turpmākā atrašanās ģimenē varētu apdraudēt viņu pilnvērtīgu attīstību.

Lietā noskaidrots, ka ģimenē notiek iedzeršanas, pieteicēja fiziski ietekmē savu māti. Tiesai nav pamata neticēt Bāriņtiesas pārstāvim, ka par šādiem faktiem norādījusi pati pieteicējas māte.

Tiesas ieskatā lietā ir pamats atzīt, ka bērni ir atstāti novārtā, tie nav pienācīgi aprūpēti, uzraudzīti, tiem netiek nodrošināta labvēlīga sociālā vide un normāla fiziskā vide, proti, bērna augšanai un attīstībai atbilstošs mājoklis. Bērnu pārsvarā pieskata praktiski neredzīga vecmamma, kura nespēj pienācīgi aprūpēt bērnus, vecmamma aprūpē bērni nav drošībā. Tā kā *G.G.* faktiski ir izaudzis redeļu gultiņā, viņam ir konstatētas dažādas veselības problēmas un attīstības traucējumi.

[14] Gan no ANO Bērnu tiesību konvencijas, gan no Civillikuma izriet Bērnu tiesību aizsardzības likuma 26. panta pirmajā daļā nostiprinātais secinājums, ka ģimene ir dabiska bērna attīstības un augšanas vide, un katram bērnam ir neatņemamas tiesības uzaugt ģimenē.

Atbilstoši stabilai judikatūrai aprūpes tiesības vecākam atņemamas tikai īpašos, ļoti nopietnos gadījumos. Tas ir galējais līdzeklis, ja nav iespējams novērst bērna attīstībai nelabvēlīgus apstākļus, viņam paliekot vecāku aprūpē, un tikai īpašos gadījumos un pastāvot objektīvam iemeslam, vecākiem aprūpes tiesības ir atņemamas. Tiesas ieskatā tādas pat atziņas būtu izmantojamas, vērtējot arī aizgādības tiesību pārtraukšanu.

Izskatāmajā lietā tiesa atzīst, ka bērnu veselību, drošību un pilnvērtīgu attīstību nebija iespējams nodrošināt nekā citādi, kā tikai piemērojot galējo līdzekli. Tiesa pie šāda secinājuma nonākusi, ņemot vērā lietā noskaidroto, ka pieteicēja neizprot un nevēlas saprast ģimenē pastāvošos riskus, nav novērojama nekāda aktīva rīcība situācijas uzlabošanā, pieteicējas attieksme pret bērniem nav pieņemama, sociālais dienests ziņo, ka pieteicēja nevēlas sadarboties ar viņiem, savas kļūdas neatzīst. Pieteicēja neizrāda interesi par bērniem,

kamēr viņi atrodas ārpusģimenes aprūpē. Pieteicēja nav pārsūdzējusi Koleģiālo lēmumu. Pieteicēja savos rakstveida paskaidrojumos noliedz visus pārmetumus un uzskata, ka ģimenē viss ir kārtībā, bērnu aprūpe un audzināšana notiek, ievērojot bērnu vislabākās intereses. Taču tiesa šos paskaidrojumus vērtē kritiski, jo lietas materiālos Bāriņtiesas un Sociālā dienesta noskaidrotā informācija liecina par gluži pretējo. Tiesai nav pamata neticēt Bāriņtiesas un bērnu pārstāvja paskaidrojumiem un ziņām, ko satur lietā esošie dokumenti, kas ir pretējas pieteicējas norādītajiem paskaidrojumiem.

[15] Bērnu pārstāve norāda, ka *R.G.* grib mājās.

Gan no Bērnu tiesību aizsardzības likuma 20. panta trešās daļas, gan no ANO Bērnu tiesību konvencijas 12. panta izriet, ka bērnam tiek dota iespēja tikt uzklausītam jebkādās ar viņu saistītās iztiesāšanas vai administratīvās procedūrās vai nu tieši, vai ar sava likumīgā pārstāvja vai attiecīgas institūcijas starpniecību.

Tajā pašā laikā Senāts norādījis jau iepriekš (*sk. Senāta 2010.gada 15.janvāra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr.SKA-140/2010 11.punktu*), bērna viedokļa uzklauššana nenozīmē, ka lieta ir izspriežama tieši atbilstoši tam. Senāts jau iepriekš ir arī norādījis, ka bērna viedoklis ir ņemams vērā atbilstoši bērna vecumam un brieduma pakāpei. Ja bērns ir nobrieduša pusaudža vecumā, viņa viedoklim jābūt noteicošajam. Ja tiesa izlemj pretēji bērna viedoklim, tiesai tas īpaši ir jāmotivē.

Tiesā norāda, ka lietā piegadīgā *R.G.* viedoklis nevar tik atzīts par noteicošo, jo bērnam ir tikai pieci gadi, bērns nav pietiekami nobriedis, lai varētu izteikt savu viedokli, vienlaicīgi uzsverams, ka nedrīkst jaukt viedokli ar bērna sniegto informāciju. Atbilstoši vecumposma īpatnībām pirmsskolas bērns vēl nespēj izteikt saprātīgu viedokli. *R.G.* izteiktā informācija, ka viņš grib mājās, liecina par bērna emocionālo saikni ar pieteicēju. Tiesas ieskatā *R.G.* nav pietiekoši nobriedis, lai varētu paust argumentētu un pamatotu viedokli un izprastu sava lēmuma ietekmi uz turpmāko dzīvi. Atbilstoši vecumposma īpatnībām mazākie bērni spēj ātri aizmirst pāridarījumus, tajā skaita arī no sev tuviem cilvēkiem. Pat tad, ja *R.G.* ir izteicis vēlmi atgriezties ģimenē, bērna paustā informācija tiesas ieskatā šobrīd neatbilst bērnu vislabākajām interesēm, kas ir dzīvot tādos apstākļos un labvēlīgā sociālā vidē, kas nodrošina pilnvērtīgu fizisko un intelektuālo attīstību. Turklāt bērna viedoklim šajā lietā, kurā tiek pārbaudīts tikai Lēmuma tiesiskums, nav nekāda nozīmes. Bērna vēlmes būtu izvērtējamas, lemjot par aizgādības tiesību atjaunošanu pieteicējai.

[16] Pieteicēja iebilst, ka nav zinājusi, ka Bāriņtiesa no bērnudārza paņēmusi *R.G.* Tiesā arī šo paskaidrojumu vērtē kritiski, jo Bāriņtiesa savukārt paskaidro, ka 2013. gada 3. janvārī pieteicējas dzīvesvietā Bāriņtiesas priekšsēdētāja paziņojusi, ka abus bērnus izņem no ģimenes ar vienpersonisko lēmumu. Tā kā *K.Ķ.* brauca līdz bāriņtiesas darbiniekiem un policijai, vedot bērnus pie ārsta, *K.Ķ.* tika izskaidrots, ka vienpersoniskais lēmums tiks noformēts rakstveidā un to varēs saņemt 4. janvārī. Bāriņtiesas pārstāve tiesas sēdē norādīja, ka *K.Ķ.* lēmumu 4.janvārī saņēmis, par ko liecina paraksts bāriņtiesas lietas uzziņas lapā.

[17] Tiesa, izvērtējot visus lietā noskaidrotos apstākļus un spriedumā izdarītos secinājumus, atzīst, ka Lēmums ir tiesisks un pamatots, bet pieteikums nepamatots un līdz ar to noraidāms.

[18] Ņemot vērā ekonomijas principu, tiesa ir iepazinusies ar visiem pieteicējas argumentiem un apsvērumiem, taču spriedumā ir vērtējusi tikai tos, kuriem ir nozīme no tiesību viedokļa. Lielākoties visi pieteicējas argumenti ir saistīti ar Bāriņtiesas un Sociālo darbinieku konstatēto apstākļu un problēmu noliegšanu, taču tiesa atzinusi, ka tie vērtējami kritiski un tiem nav piešķirama nozīme lietas izlemšanā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu un 289.-291.pantu,
Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt *E.G.* pieteikumu par Carnikavas novada bāriņtiesas priekšsēdētājas 2013. gada 3. janvāra lēmuma Nr. 1-6/1 „Par *R.G.* un *G.G.* aizgādības tiesību pārtraukšanu *E.G.*” atzīšanu par prettiesisku.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese

I.Putra